

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Cdo/60/2021
Identifikačné číslo spisu: 7216223937
Dátum vydania rozhodnutia: 31.05.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Mária Trubanová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:7216223937.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľa P. O., bývajúceho v E., zastúpeného JUDr. Timeou Schwarcovou, advokátkou, so sídlom v Košiciach, Pražská 4, proti oprávnenej K. O., bývajúcej v E., o zníženie výživného, vedenej na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 29Pc/8/2016, o dovolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach zo dňa 28. augusta 2019 sp. zn. 8Co/10/2019, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice II (ďalej ako „okresný súd“ alebo „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 24. októbra 2018 č. k. 29Pc/8/2016-326 zamietol návrh navrhovateľa a žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov konania. V odôvodnení okresný súd poukazuje na § 62 ods. 1 až 5, § 75 ods. 1, § 76 ods. 1, § 77 ods. 1 a § 78 ods. 1 Zákona o rodine uviedol, že navrhovateľ ako zmenu pomerov odôvodňujúcu zníženie výživného uviedol zmenu jeho pracovného zaradenia spočívajúceho v tom, že od 16. augusta 2016 je nezamestnaný, evidovaný na úrade práce, je ženatý, má vyživovaciu povinnosť k dvom maloletým deťom, mal. F. a mal. B., má zdravotné problémy, ktoré mu bránia v pracovnej schopnosti, ktorá je podstatne znížená. Vykonaným dokazovaním mal súd prvej inštancie za preukázané, že oprávnená je naďalej študentkou vysokej školy, a to 6. ročníka Univerzity veterinárneho lekárstva a farmácie v Košiciach. V súvislosti so štúdiom má finančné náklady súvisiace so zabezpečením štúdia na predmetnej univerzite, občasne si brigádnicke vypomáha. Vychádzajúc z uvedeného dospel k záveru, že oprávnená nie je schopná samostatne sa živiť. U navrhovateľa konštatoval, že bez zjavného a preukázateľného dôvodu sám skončil pracovný pomer v spoločnosti SHP Harmanec na základe oznámenia o skončení pracovného pomeru v skúšobnej dobe, nespolupracoval s Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny potom, čo bol zaradený do evidencie nezamestnaných, preto bol vyradený z evidencie pre nespoluprácu počnúc dňom 4. novembra 2016. Podľa zistenia okresného súdu navrhovateľ mal príjem ako člen predstavenstva spoločnosti Neografia vo výške 938 € mesačne, ktorého sa vzdal tým, že sa vzdal funkcie člena predstavenstva bez udania vážneho dôvodu a tiež bol

konateľom a spoločníkom firmy Gremm s.r.o., a to v období od 11. júla 2015 do 18. júla 2016, ktorého spoločnictva a konateľstva sa taktiež vzdal, pričom skončil pracovný pomer v spoločnosti Gremm s.r.o. ku dňu 31. júla 2016. Súd prvej inštancie prihliadol na to, že navrhovateľ bol do 18. júla 2016 spoločníkom a konateľom predmetnej firmy a dohodu o skončení pracovného pomeru potom následne s ním podpísala už len jediná spoločníčka a konateľka, ktorá v tom čase a doposiaľ je jeho manželka P. O., pričom sa v spoločnosti opätovne zamestnal dňom 15. februára 2017. Pri rozhodnutí o návrhu navrhovateľa o zníženie výživného prihliadal okresný súd aj na skutočnosti, že darovacou zmluvou previedol vlastníctvo nehnuteľností na svoju manželku, odpredal pozemok, ktorý vlastnil, odpredal akcie a podiely. Na základe týchto skutočností konajúci súd skonštatoval, že navrhovateľ sa bez dôležitého dôvodu vzdal výhodnejšieho zamestnania tak v spoločnosti Obal Servis, spoločnosti U.S. STEEL s.r.o. Košice a SHP Harmanec a tým aj zárobku, vzdal sa majetku, keď zároveň prihliadol aj na neprimerané majetkové riziká, ktoré na seba povinný vzal titulom úverov. Konajúci súd tak dospel k záveru, že schopnosti, možnosti a majetkové pomery navrhovateľa s prihliadnutím aj na neprimerané majetkové riziká, umožňujú prispievať na potreby oprávnenej sumou, aká bola určená posledným rozhodnutím. O trovách konania rozhodol tak, že podľa § 52 Civilného mimosporového poriadku č. 161/2015 Z.z. (ďalej len „CMP“) žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov konania.

2. Krajský súd v Košiciach (ďalej aj ako „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) na odvolanie navrhovateľa a oprávnenej rozhodol rozsudkom zo dňa 28. augusta 2019 č. k. 8Co/10/2019-384 tak, že rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny v zmysle § 387 ods. 1 Civilného sporového poriadku č. 160/2015 Z.z. v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“). V odôvodnení rozhodnutia konštatoval, že súd prvej inštancie dôsledne vykonal dokazovanie, zistil skutočný stav vecí, ktorý následne aj správne právne posúdil, s čím sa odvolací súd stotožnil (§ 387 ods. 2 CSP). Námietky navrhovateľa uplatnené v odvolaní tvorili jeho obranu už v priebehu konania na súde prvej inštancie a navrhovateľ ani v priebehu odvolacieho konania neuviedol žiadne relevantné skutočnosti majúce za následok iné rozhodnutie o návrhu na zníženie výživného. K odvolacím námietkam navrhovateľa akcentujúc § 75 ods. 1 veta druhá Zákona o rodine uviedol: nota bene súd prvej inštancie správne a zákonne rozhodol, keď pri rozhodovaní o návrhu vychádzal z princípu potenciality, ktorý má prednosť pred princípom fakticity v prípade, že povinný, v tomto prípade navrhovateľ, berie na seba neprimerané majetkové riziká, ktoré zahŕňajú aj takú činnosť, ktorá ohrozuje dosiahnutie príjmu, resp. priamo vyvoláva stratu a súčasne možnosť poskytovania výživného. Ak sa tvrdený príjem javí ako nepravdivý, je povinnosťou súdu prihliadnuť na celkové majetkové pomery a tzv. potencialitu príjmov, t. j. k jeho zjavne nevyužitým schopnostiam. Pri rozhodovaní o výživnom nie je preto smerodajné, koľko si rodič pracou, resp. podnikaním alebo inou zárobkovou činnosťou zarobí alebo či vôbec pracuje. Potencionalný príjem nie je to, čo povinný skutočne zarobí, ale to, čo objektívne je možné, aby zarobil s ohľadom na svoj vek, zdravotný stav, kvalifikáciu, odbornosť, nadanie, vedomosti, zručnosti, pracovné skúsenosti a tiež situáciu na trhu práce. Odvolací súd zdôraznil, dôsledne vychádzajúc z ustanovenia § 75 ods. 1 Zákona o rodine, podľa ktorého je potrebné prihliadať na potencionalne možnosti, schopnosti a majetkové pomery povinného rodiča, v prípade, ak mu v ich využití nebránia objektívne okolnosti, za ktoré však nemožno bez ďalšieho považovať zníženie príjmu navrhovateľa. Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie, ktorý konanie navrhovateľa vyhodnotil ako účelové a podľa ustanovenia § 75 ods. 1 Zákona o rodine ustálil, že sa tento vzdal bez dôležitého dôvodu výhodnejšieho zamestnania, zárobku, majetkového prospechu. Na základe uvedeného odvolací súd tak neprihliadol na odvolaciu námietku, ktorá sa týkala pochybenia súdu prvej inštancie, že nevykonal dôslednejšie dokazovanie ohľadom zamestnania, resp. brigádnického zamestnania oprávnenej, pretože oprávnená je poslucháčkou denného štúdia vysokej školy a brigádnickú činnosť vykonáva nepravidelne a s príjmom, ktorý nemôže suplovať výživné od navrhovateľa. Argumentácia navrhovateľa rozsahom vlastných nevyhnutných výdavkov a vzniku ďalších vyživovacích povinností pôsobí vo faktickej a právnej rovine smerom k vyživovacej povinnosti k plnoletej dcére nevyvážene a dovoľuje skôr záver, že pomery navrhovateľa sú lepšie, ako ich prezentoval v priebehu konania na súde prvej inštancie, ako aj v priebehu odvolacieho konania a tento záver umocňuje aj fakt, že navrhovateľ si svoje životné náklady zabezpečuje aj v súčasnosti. Preto v kontexte zisteného skutočného stavu považoval odvolací súd námietky navrhovateľa za účelovú obranu v snahe dosiahnuť priaznivejšie rozhodnutie vo veci.

3. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podal navrhovateľ (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie podľa § 420 písm. f/ a § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. K dovolaciemu dôvodu podľa § 420 ods. 1 písm. f/ CSP dovolateľ

uviedol, že podával návrh na zníženie výživného v roku 2016 a požadoval aj zníženie výživného od 1. septembra 2016, súd prvej inštancie napriek tomu vykonával dokazovanie na návrh oprávnenej o výške príjmov zo strany povinného za obdobie od roku 2014 a fakticky potencialitu príjmu aplikoval za obdobie rokov 2013, 2014. Dovolateľ v tomto období, kedy ukončil pracovný pomer v spoločnosti U.S. STEEL Košice, s.r.o., žiadal o zníženie výživného s ohľadom na zmenu príjmu, avšak Krajský súd v Košiciach rozhodnutím sp. zn. 8Co/6/2014 zamietol jeho návrh na zníženie výživného. V tom čase súd rozhodoval podľa príjmov dovolateľa v čase vydania rozhodnutia. Súd prvej inštancie vykonával dokazovanie príjmov dovolateľa dva roky, pričom za jediný potencialný príjem považoval v konečnom svojom hodnotení dôkazov len príjem z roku 2013, pričom poukázal na majetkové riziká dovolateľa. Podľa dovolateľa ani jeden súd dostatočne vo svojom rozhodnutí neobjasnil na základe zistených skutočností dôvod zamietnutia podaného návrhu v roku 2016, najmä právne neobjasnil pôvod povinnosti dovolateľa dosahovať trvalo nadštandardný príjem vzhľadom na priemerný mesačný zárobok dosahovaný v SR, a zabezpečovať tak trvalo výživné pre dospelé dieťa, ktoré je schopné si zabezpečovať príjem aj brigádnickou prácou. Z uvedeného rozhodovania súdov totiž vyplýva, že vzhľadom na to, že dovolateľ v roku 2013 dosiahol príjem 10.000 € mesačne, tak v jeho prípade už nie je možné akceptovať žiadnu zmenu pomerov, aj keď fakticky na strane oprávnenej možno výška výživného presahuje jej opodstatnené potreby. Dovolateľ k dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP uviedol, že nesprávnosť právneho posúdenia veci obsiahnutá v napádanom rozhodnutí spočíva najmä v tom, že podstatnými okolnosťami, ktoré pri rozhodovaní bral na zreteľ súd prvej inštancie, ako aj súd odvolací, sú možnosti, schopnosti a majetkové pomery dovolateľa, ktorý je povinný platiť na svoje dieťa výživné, a to bez súvislosti s odôvodnenými potrebami na strane oprávneného dieťaťa a účelu výživného, ktoré má uspokojovať materiálne potreby dospelého dieťaťa zo strany rodiča. Za právnu otázku riešenú odvolacím súdom, ktorá má byť predmetom rozhodnutia dovolacieho súdu považuje dovolateľ to, - či v danej veci je možné princíp potenciality príjmov povinného rodiča dovolateľa aplikovať bez prihliadnutia na odôvodnené potreby oprávnenej, a teda či sa súd prvej inštancie, ako aj odvolací súd správne vysporiadal s okolnosťami, ktoré sú rozhodujúce pre určenie výšky výživného na strane povinného ako dovolateľa v čase vydania rozhodnutia; - či s ohľadom na zistené okolnosti nenastali dôvody na zníženie výživného u dovolateľa v predchádzajúcom štádiu konania s ohľadom na preukázanú zmenu pomerov, ktoré u neho nastali, a teda či má princíp potenciality absolútnu prednosť pred všetkými ostatnými kritériami relevantnými pre určenie výšky vyživovacej povinnosti. Dovolacou otázkou je teda najmä tá skutočnosť, ktorej hodnotenie považuje dovolateľ za nesprávne, a teda či súdy v predchádzajúcich štádiách postupovali s ohľadom na vzniknutú situáciu správne, ak s ohľadom na aplikáciu všetkých princípov určených v § 75 Zákona o rodine využili tzv. princíp potenciality príjmov dovolateľa. Dovolateľ pritom poukazuje na to, že oprávnená v konaní nepreukázala žiadne odôvodnené potreby, z čoho možno usúdiť, že ako dospelá osoba má bežné potreby súvisiace so štúdiom v mieste svojho bydliska. Dovolateľ poukázal na rozhodnutia Krajského súdu v Prešove, sp. zn. 17CoP/31/2017 zo dňa 20. septembra 2017, Krajského súdu v Žiline, sp. zn. 24CoP/81/2017 zo dňa 26. júla 2017, rozsudok Krajského súdu v Trenčíne, sp. zn. 5Co/430/2016 zo dňa 31. mája 2017, Krajského súdu v Banskej Bystrici, sp. zn. 15CoP/67/2013 zo dňa 9. apríla 2014. Krajský súd v napádanom rozhodnutí stroho konštatuje, že podľa jeho názoru sa bezdôvodne dovolateľ vzdal výhodnejšieho zamestnania, resp. príjmu, avšak vo vzťahu k potencialite príjmov nijakým spôsobom nerieši súvisiace skutočnosti, akými sú napríklad objektívne dané možnosti a reálna situácia na trhu práce v regióne, či zmenený zdravotný stav dovolateľa, tiež vyšší vek dovolateľa, na ktoré je v zmysle zákona v každom prípade potrebné prihliadnuť a vysporiadať sa s nimi. V súvislosti s potencialitou príjmov poukazuje dovolateľ na to, že jeho subjektívne schopnosti sa môžu realizovať len v rámci objektívne daných možností, ktoré determinuje reálna situácia na trhu práce, miera nezamestnanosti v regióne v príslušnom odbore, vekovej kategórii, dosahované zárobky v danom povolaní. Súd má vychádzať z možnosti pracovného uplatnenia a priemerného príjmu podľa správy o voľných miestach v danom regióne. Rozsudok súdu, ktorým bolo určené výživné v roku 2013 (OS Košice II, 18C/29/2013-128) vychádzal z reálnych príjmov dovolateľa v danom čase, avšak po skončení pracovných pomerov, z ktorých tieto príjmy plynuli je v regióne východného Slovenska objektívna možnosť získať rovnaký alebo aspoň porovnateľný príjem minimálna. Táto skutočnosť v odôvodnení napádaného rozhodnutia vôbec nie je zohľadnená. Dovolateľ vyvíja maximálnu snahu s ohľadom na svoje možnosti a schopnosti, aby dosiahol čo najvyšší príjem na zabezpečenie svojich potrieb, potrieb

svojej rodiny a aj na plnenie všetkých svojich vyživovacích povinností, avšak nie je v jeho subjektívnych možnostiach s ohľadom na aktuálne ponuky práce dosiahnuť mesačný príjem na úrovni cca 10.000 € mesačne. Dovolateľ navrhol, aby dovolací súd rozhodol tak, že napádané rozhodnutie zruší a vec vráti na prejednanie a na nové rozhodnutie odvolaciemu súdu. Súčasne navrhol, aby mu bol priznaný nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

4. Oprávnená sa k dovolaniu navrhovateľa nevyjadřila.

5. Konania vo veciach výživného rodičov k ich deťom (aj plnoletým) sa od 1. júla 2016 riadia ustanoveniami CMP. Vzájomný vzťah medzi CMP a CSP je vymedzený v § 2 ods. 1 CMP, podľa ktorého sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia CSP, ak tento zákon neustanovuje inak. Civilný mimosporový poriadok v ustanoveniach § 76 a § 77, obsahujúcich niektoré ustanovenia o dovolaní „neustanovuje inak“, ak ide o prípustnosť dovolania v tejto veci; prípustnosť dovolania navrhovateľa bolo preto potrebné posudzovať podľa ustanovení CSP.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podal v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) účastník konania zastúpený v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v neprospech ktorého bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Odôvodnenie uvedeného záveru je uvedené v nasledujúcich bodoch.

7. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012, ktoré sú aktuálne aj za súčasnej procesnoprávnej úpravy).

8. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na príslušnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (por. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 357/2015, 4 Cdo 1176/2015, 5 Cdo 255/2014, 8 Cdo 400/2015).

9. Naznačenej mimoriadnej povahy dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. Z ustanovenia § 419 CSP vyplýva, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú špecifikované v ustanoveniach § 420 CSP (prípustnosť dovolania pre vady zmätočnosti) a § 421 CSP (prípustnosť dovolania pre riešenie právnej otázky). Právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

10. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa v dovolaní uviesť, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a náležitým spôsobom označiť dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom. Podľa osobitnej právnej úpravy v CMP (§ 77) dovolací súd nie je viazaný rozsahom dovolania vo veciach, v ktorých sa mohlo začať konanie aj bez návrhu, čo však nie je daný prípad.

11. V danom prípade prípustnosť dovolania dovolateľ o. i. odvodil z § 420 písm. f/ CSP, z ktorého vyplýva, že dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

12. Aj vo vzťahu k § 420 písm. f/ CSP (tak, ako v prípade ďalších väd zmätočnosti uvedených v § 420 CSP) platí, že z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle tohto ustanovenia nie je významný subjektívny

názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil namietanej vady zmätočnosti; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (porovnaj rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 8/2017, 3 Cdo 214/2017, 8 Cdo 73/2017).

13. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

14. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov a rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky /ďalej aj „ústavný súd“/ sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

15. V danom prípade dovolateľ vyvodil zmätočnosťnú vadu podľa § 420 písm. f/ CSP a porušenie jeho práva na spravodlivý proces oprel o pochybenie odvolacieho súdu (aj súdu prvej inštancie) pri vykonávaní dokazovania a pri odôvodnení svojho rozhodnutia, ktoré je nedostatočné.

16. Pokiaľ dovolateľ namietal nedostatočné odôvodnenie (nepreskúmateľnosť) rozhodnutia odvolacieho súdu, dovolací súd v tejto súvislosti odkazuje na stanovisko najvyššieho súdu publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016, ktorého právna veta znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku.“ Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu tohto stanoviska nedotkli, preto ho treba považovať aj naďalej za aktuálne a pre súdnu prax použiteľné.

17. V danom prípade obsah spisu nedáva žiadny podklad pre uplatnenie druhej vety stanoviska R 2/2016, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých (extrémnych) prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003). Dovolací súd nezistil, že by v danej veci išlo o takýto extrémny prípad vybočenia z medzí ustanovenia § 393 ods. 2 CSP, ktorým by došlo k porušeniu práva navrhovateľa na spravodlivý proces.

18. V posudzovanej veci odvolací súd potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny v zmysle § 387 ods. 1 a 2 CSP. Je zrejmé, že prvoinštančným súdom obstarané skutkové zistenia a ich právne posúdenie považoval za natolko správne, že ich nepotreboval nijako korigovať. Z odôvodnení rozhodnutí týchto súdov (odvolacieho a prvoinštančného), chápaných v ich organickej (kompletizujúcej) jednote (viď rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), je dostatočne zrejmé, z ktorých skutočností a dôkazov súdy vychádzali, akými úvahami sa riadil prvoinštančný súd, ako ich posudzoval odvolací súd a aké závery zaujal k jeho právnemu posúdeniu. Odvolací súd odôvodnil potvrdzujúci výrok svojho rozhodnutia spôsobom zodpovedajúcim zákonu. V dôvodoch svojho rozhodnutia uvádza, ako vo veci rozhodol súd prvej inštancie, obsah odvolania navrhovateľa, vyjadrenie oprávnenej k tomuto odvolaniu, zhrnutie podstatných skutkových tvrdení a právnych argumentov účastníkov konania, jasne a zrozumiteľne vysvetľuje, prečo rozsudok súdu prvej inštancie považuje za vecne správny, k čomu na zdôraznenie jeho správnosti doplnia aj ďalšie dôvody, najmä v reakcii a za účelom vysporiadania sa s podstatnými odvolacími námietkami. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu, ako aj rozsudku súdu prvej inštancie nevyplýva nepresvedčivosť, ani taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu. Obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie dostatočne a náležite neodôvodnil a že pri rozhodovaní nezohľadnil odvolaciu argumentáciu navrhovateľa. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací

súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľ sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06).

19. V súvislosti s námietkou dovolateľa o údajnom pochybení odvolacieho (i prvoinštančného) súdu v procese dokazovania najvyšší súd už podľa predchádzajúcej právnej úpravy dospel k záveru, že dôvodom znemožňujúcim realizáciu procesných oprávnení účastníka a zakladajúcim prípustnosť dovolania nie je nedostatočné zistenie rozhodujúcich skutkových okolností, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (porovnaj R 37/1993, R 42/1993, R 125/1999 a ďalšie rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 85/2010, 2 Cdo 29/2011, 3 Cdo 268/2012, 3 Cdo 108/2016, 2 Cdo 130/2011, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011, 7 Cdo 38/2012). Podľa právneho názoru odvolacieho súdu ani podľa novej právnej úpravy civilného sporového konania, ktorá nadobudla účinnosť 1. júla 2016, nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu.

19.1. K tvrdeniam dovolateľa o nedostatočnom rozsahu vykonaného dokazovania, treba pripomenúť, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie - porovnaj ustanovenie § 442 CSP, v zmysle ktorého dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd. Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi prvej a druhej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania.

20. Prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nezakladá ani to, že napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu (aj súdu prvej inštancie) spočívalo (prípadne) na nesprávnych právnych záveroch (porovnaj najmä judikáty R 54/2012 a R 24/2017, ale aj viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, napríklad sp. zn. 1 Cdo 62/2010, 2 Cdo 97/2010, 3 Cdo 53/2011, 3 Cdo 105/2018, 4 Cdo 68/2011, 5 Cdo 44/2011, 6 Cdo 41/2011, 7 Cdo 26/2010 a 8 ECdo 170/2014).

21. Najvyšší súd pre úplnosť k časti dovolania navrhovateľa, ktorá obsahuje námietku existencie zmätočnej vady konania v zmysle § 420 písm. f/ CSP, pripomína konštatovanie ústavného súdu, podľa ktorého prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovoláním napadnutého rozhodnutia, nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu konania zmätočnosti znemožňujúcu realizáciu procesných oprávnení účastníka konania (IV. ÚS 196/2014 a tiež IV. ÚS 279/2018).

22. Na základe vyššie uvedeného navrhovateľ v prejednávanej veci nepreukázal opodstatnenosť porušenia práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f/ CSP, preto najvyšší súd jeho dovolanie v tejto časti podľa § 447 písm. c/ CSP odmietol.

23. V danom prípade dovolateľ vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania aj z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Pre dovolacie dôvody vyplývajúce z § 421 ods. 1 CSP je charakteristické, že pre dovolanie má tak mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka“ a to, ako dovolateľ túto otázku zdefiniuje a špecifikuje v dovolaní. Otázkou relevantnou z hľadiska § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení).

23.1. So zreteľom na dovolaciu argumentáciu navrhovateľa treba osobitne pre daný prípad zdôrazniť, že otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP môže byť výlučne (iba tá) právna otázka, ktorú odvolací súd riešil a na jej vyriešení založil svoje rozhodnutie.

23.2. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP musí byť procesnou stranou vymedzená v dovolaní jasným, určitým, zrozumiteľným spôsobom, ktorý umožňuje posúdiť prípustnosť (prípadne aj dôvodnosť) dovolania. Ak procesná strana vyvodzuje prípustnosť dovolania z tohto ustanovenia, musí: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a b/ uviesť, ako mala byť táto otázka správne riešená. V prípade absencie náležitého vymedzenia právnej otázky najvyšší súd nemôže pristúpiť k

posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd.

24. K dovolaciemu dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP dovolateľ naformuloval otázky: „- či v danej veci je možné princíp potenciality príjmov povinného rodiča dovolateľa aplikovať bez prihliadnutia na odôvodnené potreby oprávnenej, a teda či sa súd prvej inštancie ako aj odvolací súdu správne vysporiadal s okolnosťami, ktoré sú rozhodujúce pre určenie výšky výživného na strane povinného ako dovolateľa v čase vydania rozhodnutia; - či s ohľadom na zistené okolnosti nenastali dôvody na zníženie výživného u dovolateľa v predchádzajúcom štádiu konania s ohľadom na preukázanú zmenu pomerov, ktoré u neho nastali, a teda či má princíp potenciality absolútnu prednosť pred všetkými ostatnými kritériami relevantnými pre určenie výšky vyživovacej povinnosti“, z ktorých vo väzbe aj na obsah jeho dovolania (§ 124 ods. 1 CSP) vyplýva pochybnosť dovolateľa o správnosti zvoleného postupu súdov nižších inštancií pri posudzovaní jeho návrhu na zníženie výživného. K čomu dovolací súd poznamenáva, že uvedené nepredstavuje vymedzenie konkrétnej právnej otázky riešenej odvolacím súdom, od ktorej záviselo jeho rozhodnutie, ani vysvetlenie ako mala byť táto otázka správne riešená.

25. V tejto súvislosti, pokiaľ ide o otázku určenia výšky výživného vo väzbe na aplikáciu potenciality príjmov dovolateľa bez (podľa uvedenia dovolateľa) neprihliadania na odôvodnené potreby oprávnenej, dovolací súd poukazuje na už skôr prijaté právne závery najvyššieho súdu vyjadrené v rozhodnutiach sp. zn. 8 Cdo 50/2017, 3 Cdo 88/2017, 3 Cdo 87/2017, 3 Cdo 226/2017. Podľa názoru najvyššieho súdu určenie výšky výživného na dieťa (maloleté, dospelé) je vždy výsledkom posúdenia vysoko individuálnych, jedinečných skutkových okolností každej prejednávanej veci, ktoré sú nezameniteľné s okolnosťami relevantnými v iných veciach. Každé jedno rozhodnutie o výživnom na dieťa je založené na riešení čisto individuálnych otázok, ktoré nemôže byť považované za pravidlo pre iné prípady (porovnaj rozhodnutia sp. zn. 5 Cdo 87/2017, 3 Cdo 226/2017). Pokiaľ účelom § 421 ods. 1 písm. b/ CSP zo širších hľadísk je tiež to, aby sa vyriešením niektorej, dosiaľ ešte dovolacím súdom nevyriešenej, právnej otázky vytvorila a ustálila rozhodovacia prax dovolacieho súdu, je namieste konštatovanie, že vyriešením takto vysoko individuálnej otázky (akou je určenie konkrétneho rozsahu vyživovacej povinnosti) sa ani nemôže vytvoriť ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu. Pri posúdení a hodnotení zákonom ustanovených východísk na určenie výživného (jeho zníženia, či zvýšenia) postupujú totiž súde vždy diferencovane v každom konkrétnom prípade a nezotrvávajú na určitých striktných hraniciach (porovnaj rozhodnutie sp. zn. 8 Cdo 50/2017). Podľa presvedčenia dovolacieho súdu takáto individuálna otázka ani nemôže mať znaky zásadného právneho významu.

26. Pokiaľ ide o otázku ne/zisťovania odôvodnených potrieb oprávnenej, resp. neprihliadania naň a aplikáciu princípu potenciality príjmov dovolateľa ako povinného rodiča, dovolací súd v tejto súvislosti znovu opakuje, že konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca spätosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára ich organickú (kompletizujúcu) jednotu. Pokiaľ odvolací súd v plnom rozsahu odkáže na dôvody rozhodnutia súdu prvej inštancie, stačí, ak v odôvodnení rozsudku iba poukáže na relevantné skutkové zistenia a stručne zhrnie právne posúdenie veci; rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie, s ktorým tvorí jeden celok (pozri rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 171/2016, 2 Cdo 117/2016, 3 Cdo 127/2016, 4 Cdo 176/2016, 5 Cdo 1294/2015, 6 Cdo 148/2016, 7 Cdo 52/2016).

26.1. Najvyšší súd sa už v minulosti zaoberal procesnou situáciou, v ktorej sa odvolací súd v plnom rozsahu stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie, ako aj s dôvodmi jeho rozhodnutia a len doplnil argumentáciu súdu prvej inštancie; túto situáciu analyzoval najvyšší súd z hľadiska možnosti vydania tzv. nepredvídateľného rozhodnutia odvolacieho súdu. Dospel pri tom k záveru, že pokiaľ sa odvolací súd v odôvodnení svojho potvrdzujúceho rozsudku v plnom rozsahu stotožnil s dôvodmi rozhodnutia súdu prvej inštancie a nad ich rámec uviedol ešte aj ďalšie, z pohľadu prvoinštančného konania nové dôvody, jeho rozhodnutie nie je rozhodnutím prekvapivým (viď R 56/2012). Pri prijímaní týchto záverov vychádzal najvyšší súd z toho, že pre rozhodnutie vo veci samej boli určujúce skutkové a právne závery súdu prvej inštancie, ktoré odvolací súd argumentačne nijako nespochybnil, nezmenil a stotožniac sa s nimi, len doplnil.

26.2. Obdobne možno pre účely daného dovolacieho konania uviesť, že ak sa odvolací súd vo svojom potvrdzujúcom rozsudku v plnom rozsahu stotožní so skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie a odkáže na dôvody jeho rozhodnutia (§ 387 ods. 2 CSP), znamená to, že sám priznáva

určujúci význam pre rozhodnutie tomu riešeniu právnych otázok, ku ktorému pred ním dospel už súd prvej inštancie, a na ktorom založil svoje rozhodnutie vo veci samej. Pokiaľ sa odvolací súd v takom prípade dotkne aj (ďalších) otázok, majúcich z pohľadu záverov súdu prvej inštancie len doplňujúci alebo spresňujúci význam, nejde o otázky relevantné z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, a to preto, lebo rozhodnutie súdu chápané ako jeden celok (spolu s prvoinštančným rozhodnutím) na komentovaní, argumentačnom doplnení alebo spresnení skorších riešení súdom prvej inštancie nespočívalo. Nie všetko, čo v takom prípade a v danej procesnej situácii uvedie odvolací súd v odôvodnení svojho potvrdzujúceho rozsudku, znamená vždy riešenie právnej otázky. V tom-ktorom individuálnom prípade môže ísť len o vysvetlenie širších súvislostí prejednávanej veci, odkaz na prax iných súdov, prípadne „dovysvetlenie“ toho, čo mal na mysli súd prvej inštancie.

27. V danom prípade dovolací súd opätovne zdôrazňuje konštatovanie odvolacieho súdu obsiahnuté v dovolaní napadnutom rozsudku, že súd prvej inštancie riadne zistil skutočný stav veci, vykonal a vyhodnotil všetky dôkazy významne pre rozhodnutie, starostlivo prihliadol na všetko, čo vyšlo za konania najavo a vec správne právne posúdil. Odvolací súd potvrdil vecne správny rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1 CSP, pričom sa stotožnil s jeho odôvodnením, na ktoré v podrobnostiach poukázal (§ 387 ods. 1 a 2 CSP; k tomu pozri aj bod 18. tohto rozhodnutia). To, čo v danom prípade odvolací súd uviedol v odôvodnení rozhodnutia len ako argumentačné doplnenie zamerané na umocnenie presvedčivosti prvoinštančného rozsudku a nič nemeniace na tom, že už rozsudok súdu prvej inštancie predstavuje vecne správne vyriešenie rozhodujúcich otázok vo veci návrhu navrhovateľa a zníženie výživného voči oprávnenej osobe, nemožno z tohto pohľadu považovať za relevantné z hľadiska § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. V okolnostiach prejednávanej veci nemožno potom takéto doplnenie alebo spresnenie považovať za „právnu otázku“ významnú podľa tohto ustanovenia.

28. V danom prípade súd prvej inštancie na základe podaného návrhu o zníženie výživného skúmal, či u navrhovateľa (aj oprávnenej) nastala taká zásadná zmena pomerov, ktorá by mala za následok zníženie výživného a náležite aplikoval § 78 ods. 1 a § 75 ods. 1, ako aj § 62, § 76 ods. 1, § 77 ods. 1 Zákona o rodine aj s prihliadnutím na zistené okolnosti významné z hľadiska ustálenia potrieb oprávnenej (ako študentky denného štúdia 6. ročníka vysokej školy, ktorá brigádnickú činnosť vykonáva nepravidelne a s príjmom, ktorý nemôže suplovať výživné od navrhovateľa); na podklade svojich (individuálnych) skutkových zistení dospel k záveru o zamietnutí návrhu navrhovateľa na zníženie výživného.

28.1. Predmetný záver súdu prvej inštancie, s ktorým sa stotožnil aj súd odvolací, bol výsledkom procesu komplexného vyhodnotenia skutkových okolností prejednávanej veci, ktoré v konaní vyšli najavo, a ktoré v rámci zásady voľného hodnotenia dôkazov súdy viedli k právnemu záveru a prijatiu ich rozhodnutia o zamietnutí návrhu navrhovateľa. Pokiaľ teda dovolateľ namietal nesprávnosť skutkových zistení a vyhodnotenia dôkazov odvolacím súdom (aj súdom prvej inštancie); touto nesprávnosťou však nie je možné odôvodniť dovolanie, ktorého prípustnosť dovolateľ vyvodzuje z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Len samotné spochybňovanie správnosti skutkových zistení a vyhodnotenia dôkazov súdom, či sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia, prípadne kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní žalobného nároku, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. b/ CSP a § 432 ods. 2 CSP.

28.2. Dovolací súd pre úplnosť poznamenáva, že pokiaľ dovolateľ v dovolaní poukazoval na rozhodnutia krajských súdov, tieto nepredstavujú ustálenú prax dovolacieho súdu.

29. So zreteľom na uvedené dospel dovolací súd k záveru, že otázky nastolené navrhovateľom (dovolateľom) v dovolaní nemajú v okolnostiach daného konania (a tohto dovolacieho konania) znaky relevantné v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP; v dôsledku čoho prípustnosť jeho dovolania z tohto ustanovenia nevyplýva, a preto dovolanie najvyšší súd odmietol podľa § 447 písm. f/ CSP ako neodôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi.

30. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd rozhodol podľa § 52 CMP a § 451 ods. 3 CSP.

31. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.